

Zápis ze zasedání Řídícího výboru pro spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování

Datum a místo jednání: 22.5.2015, 11:00, Magistrát města Ostravy, Prokešovo nám. 8, místnost č. 206a

Přítomni: dle prezenční listiny

Byly projednávány následující body:

1. Informace o spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování

- Strategický plán sociálního začleňování byl představen a zaslán k připomínkování do pracovních skupin. Po projednání v Řídícím výboru bude předložen ke schválení do orgánů města. Zároveň bude zaslán k připomínkování na ministerstva (ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a ministerstvo pro místní rozvoj).
- Zástupce Agentury pro sociální začleňování na minulém jednání přislíbil setkání se všemi členy Řídícího výboru, ne ve všech případech bylo toto setkání možné. Výhledově však tato jednání proběhnou.

2. Představení Strategického plánu sociálního začleňování

Strategický plán sociálního začleňování se skládá ze dvou částí, analytické a návrhové:

- V rámci analytické části bylo dost obtížné získat jednotlivá data a čísla. Přesto se relevantní informace ve spolupráci s Úřadem práce získat podařilo, např. počty nezaměstnaných v sociálně vyloučených lokalitách, příjemce dávek atd. Výsledkem je rozsáhlá analytická část, ve které jsou popsány lokality a ubytovny. Problém se ovšem netýká jen úzce vymezených lokalit. Tato analytická část následně legitimizuje finanční prostředky, které bychom chtěli pro Ostravu získat.
- Návrhová část je rozdělena do jednotlivých priorit a cílů, které se dále dělí na jednotlivé aktivity. Strategický plán sociálního začleňování se zabývá 5 oblastmi, tj. zaměstnanost,

bydlení, vzdělání, prevence rizikového chování, rodina a zdraví. Při přípravě plánu se východiskem stali již schválené dokumenty, ve kterých už některé priority byly navrženy, převzali jsme tyto priority a v konfrontaci s příležitostmi jsme vytvořili tzv. „smart“ cíle.

2.1 Oblast zaměstnanosti

- V oblasti zaměstnanosti byl vytvořen soubor opatření, zaměřený na skupiny lidí, kteří jsou na trhu práce nejobtížněji uplatnitelní. Projekty budou realizovány v úzké spolupráci nestátních neziskových organizací a úřadu práce. Úřad práce připravuje ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování návazný projekt na „Příležitost dělá (t) zaměstnance.“ Nastaveným indikátorem pro město Ostravu bude 100 pracovních míst. Celkově by mělo být ve stanoveném období dosaženo nejméně 250 pracovních míst.
- Speciální problematikou, které bude věnována pozornost, je nelegální zaměstnávání. V současné době již je zřejmé, kde jsou legislativní překážky a co bude reálně řešit na regionální úrovni.
- Bude vytvořena tzv. „sít zaměstnanosti.“ Vzhledem k tomu, že je obtížné vytvořit vztahy mezi nestátními neziskovými organizacemi a úřady práce, oslovit zaměstnavatele, bude vytvořena metodika takové spolupráce.
- Do širěji pojaté oblasti zaměstnanosti lze zařadit důležitou problematiku zodpovědného zadávání veřejných zakázek. Takto mohou být podpořeni klienti úřadu práce a nestátních neziskových organizací. K této problematice existuje složitá metodika. Agentura pro sociální začleňování je připravena možnost zodpovědného zadávání veřejných zakázek projednat. Příkladem dobré praxe je město Most, k úvaze je setkání členů řídicího výboru se zástupci tohoto města za účelem předání zkušeností.
- Rovněž bude výrazně podpořen segment sociálního podnikání. Budou podpořeny stávající i nové sociální podniky a bude vytvořeno poradenské zázemí pro podnikatele v této oblasti. V současné době je připravován zákon o sociálním podnikání. V návaznosti na připravovaný zákon bude připraveno prostředí pro jeho naplňování.

2.2 Oblast bydlení

- V městě Ostrava již existuje poměrně dlouhá zkušenost nestátních neziskových organizací se zvyšováním kompetencí lidí k bydlení. Probíhá spolupráce nestátních neziskových organizací a městských obvodů. V rámci Strategického plánu sociálního začleňování budou podpořeny stávající systémy a programy.
- Současně je již vytvořena síť pobytových služeb a řada zařízení bude podpořena formou investic.
- Další aktivity, které budou podpořeny, jsou komunitní práce a participace s cílem

aktivizovat cílovou skupiny, aby se podílela na utváření svého života. Participace se stává horizontálním tématem, prostupujícím aktivitu strategického plánu.

- Nebudou však podpořeny jen stávající aktivity, ale i nové, s ohledem na připravovaný zákon o sociálním bydlení. Proto bude vytvořena nová koncepce bydlení pro město Ostravu, která mimo jiné vytvoří prostor pro ověření principů a povinností, které ze zákona vyplývají.
- V rámci diskuse k oblasti bydlení bylo upřesněno, že opatření, které stanovuje počet bytů na 189, je minimální hranicí. Takto specifikováno bylo s ohledem na současnou připravenost městských obvodů a nestátních neziskových organizací a může být navýšeno.

2.3 Oblast vzdělávání

- V oblasti vzdělávání nebyla pokryta celá problematika, v projektech není zahrnuto středoškolské vzdělávání. Intervence se zaměřuje zejména na mateřské školy, základní školy, na nestátní neziskové organizace a na vzdělávání selhávajících žáků. Proto jsou připravena opatření, která by z velké části měl řešit individuální projekt města. Prostřednictvím kapacit logopedů, asistentů pedagoga, psychologů atd. bude podpořeno vzdělávání v mateřských a základních školách. Dále bude podpořeno kariérové poradenství a řešení sociálně patologických jevů. Dle dotazníkového výzkumu potřebnosti na základních a mateřských školách bylo zjištěno, že procento dětí, kterým hrozí školní selhání, je cca 11 %. Individuální projekt města Ostravy bude podporovat všechny děti, zejména však selhávající a selháváním ohrožené žáky.
- Komplementárně k individuálnímu projektu bude vytvořena návaznost mezi předškolními kluby a mateřskými školami. Bude vytvořena síť a principy spolupráce.

2.4 Prevence rizikového chování.

- Prevence rizikového chování má velice široký záběr. V této oblasti jsou specifikovány aktivity, které vedou ke zvyšování bezpečnosti v lokalitách, podpora asistentů prevence kriminality, práce s obyvateli lokalit, zvyšování právního povědomí. Dále je v této oblasti zahrnuta výchova mládeže, speciální aktivity pro specifické cílové skupiny tj. lidé po návratu z výkonu trestu, program pro sexuální pracovnice, zmírňování rizik návykového chování.

2.5 Rodina a zdraví

- S oblastí bydlení úzce souvisí problematika rodin. V této oblasti budou podpořeny programy podpory kompetence k rodičovství, kompetence k partnerství, stabilizace rodin, atd. Dalším opatřením v této oblasti je prevence domácího násilí

- Strategický plán sociálního začleňování neobsahuje nástroje, které povedou k dostupnosti zdravotní péče, ale umožňuje zvyšovat informovanost v této oblasti.
- V analogii s koncepcí bydlení bude připravena koncepce rodinné politiky. Jsou připravovány výzkumy pro tyto oblasti aktivit jako podkladové analýzy.

2.6 Klíčové projekty

- Klíčové projekty mají za cíl změnit určitou situaci na úrovni celého města. Klíčovými projekty jsou podpora rovného přístupu ke vzdělání (individuální projekt), koncepce bydlení (vytvoření koncepce a následná pilotáž), koncepce rodinné politiky. Tyto projekty vyžadují spolufinancování na straně města, zatímco nestátní neziskové organizace nevyžadují spolufinancování. V rámci zaměstnanosti je již navázána spolupráce s úřadem práce, kde bude prostor pro vytvoření analýzy a metodiky spolupráce mezi aktéry.
- Strategický plán je schvalován na období 3 let, poté bude revidován a bude se žádat o finanční prostředky, které prohloubí intervenci na další období.

4. Schvalování vize členy řídicího výboru

- Členy Řídicího výboru byl schválen text níže uvedené vize:

„Ostrava je město vstřícné ke všem obyvatelům a je všestranně připraveno pomoci řešit situaci každého, kdo k ní sám přistupuje aktivně.“

5. Doporučení návrhu Strategického plánu sociálního začleňování orgánům města ke schválení

Návrh Strategického plánu sociálního začleňování byl všemi členy řídicího výboru doporučen orgánům města ke schválení.

6. Schválení nových členů pracovních skupin

Do pracovní skupiny Vzdělávání a zaměstnanost byli navrženi L. Škvaridlová a M. Karvayová.

Do pracovní skupiny Bydlení, prevence kriminality a sociální služby byli navrženi L. Škvaridlová a M. Klempar.

Noví členové pracovních skupin byli schváleni všemi členy řídicího výboru.

7. Různé

Následně probíhala diskuse k různým tématům.

- Vzdělávání

Starosta městského obvodu Ostrava Jih M. Bednář se dotázal na specifikaci nerovnosti v přístupu ke vzdělávání.

Zástupce ASZ M. Navrátil uvedl, že nerovnost je na straně podmínek, neznamená to, že by školy byly diskriminační. Pokud má někdo špatně rozvinuté dovednosti, je potřeba podpůrných opatření. Školy si zároveň stěžují na kázeňské problémy, narušování výuky, čili jsou tam kapacity i pro řešení problémů na straně škol.

- Bydlení

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková doplnila, že by měla být rozšířena intervence na celé rodiny, protože se osvědčily projekty, ve kterých se spolupracuje s celou rodinou, i s matkami, které jsou doma. Nemělo by být na zřeteli jen dítě, ale také prostředí, ve kterém žije.

Starosta městského obvodu Ostrava Jih M. Bednář se dotázal, zda po přidělení sociálního bytu bude muset nájemník spolupracovat se sociálními pracovníky.

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková odpověděla, že ano. V rámci zákona o sociálním bydlení bude tato podmínka stanovena.

Zástupce ASZ M. Navrátil uvedl, že tato služba bude aktivizační. Budou zapojeni i rodiče, i jejich sousedé. Lidé by měli mít možnost se postavit ke své situaci aktivně a nebyť udržováni v situaci vyloučení. Situace by se pokud možno neměla zhoršovat, je potřeba zabraňovat poškozování bytového fondu.

Zástupce Charity Ostrava M. Pražák uvedl, že všechny skupiny sociálního bydlení nebudou potřebovat sociální službu a mělo by se to v nastavení systému sociálního bydlení odrazit.

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková reagovala, že když to bude senior nebo maminka samoživitelka, tak nebude potřebovat sociální práci. U krizového a sociálního bydlení bude sociální práce nutná, jako podmínka. Rovněž uvedla, že ovšem etika sociální práce říká, že spolupráce musí být zásadně dobrovolná.

Zástupce ASZ M. Navrátil uvedl, že dobrovolný bude vstup do systému sociálního bydlení, ale

musí splnit podmínky a sociální práce bude součástí těch podmínek.

Náměstek primátora Z. Pražák uvedl, že by podle jeho názoru měl být daleko větší počet pracovníků v terénu, velká města mají 1-2 % lidí naprosto mimo systém, Ostrava je v rámci tohoto limitu, jde o to ty lidi udržet v nějakém stavu, to procento, dvě procenta lidí bude mimo systém. Problém jsou zejména děti, jde asi o 600 dětí na ubytovnách. A není to jen problém ubytoven.

Zástupce ASZ M. Navrátil uvedl, že nesouhlasí, že pokud je tady 8 tisíc příjemců doplatků na bydlení, tak problém je asi rozsáhlejší.

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková uvedla, že bychom měli udržet nájemníky v normálním bydlení a dělat s nimi sociální práci, ve spolupráci s nestátními neziskovými organizace to jde. Když se ten člověk dostane na ubytovnu, tak má dluhy a práce s ním už je téměř nemožná.

- Dávkový systém

Starostka městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz P. Bernfeldová uvedla, že k tomu, aby byla v cílové skupině zvýšena zaměstnanost, musí dojít ke změně výplaty sociálních dávek.

Zástupce ASZ M. Navrátil uvedl, že je zřízena legislativní pracovní skupina, na které jsou navrhována konkrétní opatření. V oblasti dávkového systému je to nikoliv výše dávek samotných, ale mechanismus jejich přiznávání. Existuje návrh, že by lidé z dávkového systému odcházeli postupně, protože v současné době, když nastoupí do práce, mají minimální mzdu, a tak je přechod drastický. Nástrojem proti práci načerno by se mohla stát obnovená veřejná služba. Dnes je systémově pro mnoho lidí výhodné nelegálně pracovat a pobírat dávky.

- Dluhy

Náměstek primátora Z. Pražák uvedl, že proběhlo jednání o těchto otázkách s paní náměstkyní ministra Valachovou. Dále poukázal na problém, že lidé na ubytovnách mají obrovské dluhy, a i kdyby dostali byt, tak je nikdo nepřipojí na služby. Nikdo z těch lidí nemá dluh pod 50 tisíc. V průměru mají dluh 300 tisíc, což je bezvýchodná situace. Oddlužení asi nepřijatelné, to zákon o sociálním bydlení nemůže řešit. A další problém se objevuje u krizového bydlení, kde se předpokládá, že by klient měl bydlet v tomto druhu sociálního bydlení nejdéle půl roku.

Starostka městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz P. Bernfeldová reagovala, že jednak jsou tady dávky, které mají vliv na motivaci pracovat, ale také pokud má člověk dluhy, tak když přijde do práce, tak ten komu dluží, tak má možnost si ty peníze stáhnout.

Zástupce ASZ M. Navrátil uvedl, že lze cíleně splácet ze mzdy, přiměřenou výši, jsou také různé podoby, jak člověk ubytovat a v systému sociálního bydlení to bude muset být podobně. Paušální oddlužení asi není cesta.

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková uvedla, že je důležitá prevence. Městské obvody by měly sledovat nájem, aby nevznikaly dluhy. Může být projednáno odpuštění penále, soukromí podnikatelé si to hlídají. Byla snaha vyzkoušet, jak tyto lidi motivovat, ale rodinu s dluhem pod 50 tisíc se skutečně nepodařilo najít a motivace je pak nulová. Když byli zástupci města ve Španělsku, tak tam to bylo ošetřeno tak, že všechny sociální byty vlastnila jedna organizace.

Zástupkyně CENTROM I. Nesětová uvedla, že dluhy mohou být jednak na nájmech, tak i dluhy za služby. Existují již rodiny v nevyhovujícím prostředí, které služby přihlašují na své děti, a ti pak nemají šanci být ubytováni jinde než na ubytovně. Pokud poskytuje služby určitě rodině, tak jsou jejich děti automaticky považováni za dlužníky, a není možnost jim pomoci.

Starostka městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz P. Bernfeldová uvedla, že obec je na tom nejhůře, nestátní neziskové organizace a soukromí vlastníci si to řeší hned, jeden, dva měsíce jim nezaplatí a musí se vystěhovat. Obec dluhy na nájmemném řeší do prvního měsíce se sociálním odborem, pokud dluží tříměsíční nájmemné, dostane nájemník výpověď, avšak z bytu neodejde.

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková uvedla, že sociální práce je od toho, aby se s rodinou pracovalo a dotázala se, zda do rodiny chodí sociální pracovnice.

Starostka městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz P. Bernfeldová reagovala, že ano chodí, ale kde nájemník ty peníze vezme?

Zástupkyně CENTROM I. Nesětová uvedla, že u doplatku na bydlení dávka nemusí být ve výši nájmu, jejich organizaci chodí na účet částka na bydlení.

Starostka městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz P. Bernfeldová uvedla, že by tato možnost měla být umožněna i městským obvodům, aby se staly příjemci. Když je neplatícímu nájemníkovi předána výpověď, spor trvá 2-3 roky, a on tam pořád bydlí.

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková uvedla, že v rámci města lze něco ovlivnit a něco ne, je však možné dávat podněty pro legislativu.

Zástupkyně CENTROM I. Nesětová uvedla, že situace se posunula dále, jsou vytvářeny individuální plány, a rodina si netroufne říci, že nechce. Jen minimální procento se dostane do situace, že nebude nic dělat.

Starosta městského obvodu Ostrava Jih M. Bednář uvedl, že má jinou zkušenost, každých 14 dní, kdy probíhá rada městského obvodu, jsou odpouštěny úroky z prodlení, apod.

Zástupce ASZ M. Navrátil uvedl, že koncepce bydlení by měla umět nastavit pravidla, pilotovat situace, ke kterým může dojít a co lze garantovat.

Zástupce Policie ČR J. Prokopec uvedl, že dávky vyplácené na bydlení, pokud je příjemce použije jinak, mělo by to být na úrovni zpronevěry. Je zřejmé, že v rámci přestupků je vymahatelnost práva špatná. Co se však týká trestního řízení, tam určitá šance je, tam se to dá ohlídat. Po změně metodiky si spousta majitelů začala stěžovat, že peníze nedostávají a začalo hrozit, že to budeme řešit my. Po jednání s nestátními neziskovými organizacemi, které s těmito klienty pracují, se to rychle zvládlo. U těch lidí, kteří nebudou souhlasit s tím, aby šly peníze přímo na účet provozovatele bytu, to lze tímto způsobem ohlídat.

Zástupkyně Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Ostravě Y. Jungová uvedla, že bez toho, že by klient požádal, aby peníze byly posílány na účet provozovatele, to úřad práce nemůže řešit.

Zástupkyně Magistrátu města Ostravy, odboru sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti J. Rovňáková uvedla, že klient by měl mít snahu řádně platit a snahou je, aby ten souhlas na konec dal.

Zapsal: Martin Brezina

V Ostravě dne 22.5.2015